

PA,
WEES EEN
VENT!

Nico van der Voet

PA,
WEES EEN
VENT!

OPVOEDINGSBOEK
VOOR VADERS

Van Nico van der Voet verschenen eerder bij Uitgeverij
Boekencentrum

*Waarom moet ik altijd helpen?
Over zelfhandhaving en zelfverloochening*

Altijd vergeven? Over schuld en vergeving tussen mensen

*Het woord krijgen.
Over spreekvaardigheid in de christelijke gemeente*

www.uitgeverijboekencentrum.nl

Ontwerp omslag Studio Vrolijk
Ontwerp en dtp binnenwerk Gerard de Groot
Illustraties binnenwerk Dokus, D&DJ communicatie

ISBN 978 90 239 2598 9
NUR 854

© 2011 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

Woord vooraf

Er zijn in veel christelijke gemeentes opvoedingskringen. Daar komen ook vaders – ‘Toe nou Evert, daar wil ik naartoe en het is zeker ook iets voor jou!’ – maar moeders laten daar toch eerder hun gezicht zien. Er zijn veel ouderavonden op scholen. Je ziet daar echtparen naartoe gaan, of de moeders alleen. Wat is dat toch met de vaders? Zijn ze niet zo geïnteresseerd in de opvoeding en de ontwikkeling van hun kinderen als de moeders? Veel auteurs over opvoeding zeggen het. Of hebben ze wel belangstelling, maar geen tijd om zich te bezinnen op de opvoeding van de kinderen? Of hebben vaders minder behoefte dan moeders om opvoedingservaringen uit te wisselen? Zijn zij meer theoretisch geïnteresseerd in opvoedingsvragen? Als dat laatste het geval is, dan kan dit boekje uitkomst bieden. Iedere vader kan door dit boek te lezen interesse tonen in het thema opvoeden – daar hoeft z’n vrouw dan niet aan te twijfelen. Hij kan het lezen als het hem uitkomt. En als hij erover wil praten, kan dat ook. Elk hoofdstuk eindigt met gesprekstips voor in het gezin.

Dit is een ‘half’ opvoedingsboek. Elk opvoedingsverhaal gaat over ouders. Hier gaat het vooral over de vaders. Ik weet natuurlijk dat veel dingen die ik tegen vaders zeg, ook voor moeders opgaan. Ik wil nu echter, binnen het geheel van de opvoeding, de rol van de vader benadrukken. Soms is die gelijk aan die van de moeder, soms heeft die iets eigens. Een vader-zoonrelatie en een vader-dochterrelatie verschillen van een moeder-zoonrelatie of een moeder-dochterrelatie. Bovendien is de positie van de vader eigensoortig, omgekeerd aan die van de moeder, want hij mag optrekken met een vrouw en de gezamenlijke kinderen. Zij deelt het leven met een man als vader van haar kinderen. Dat is

anders. Als je dat niet gelooft moet je maar eens op het schoolplein meeluisteren met een paar moeders, als ze hun hart bij elkaar luchten over hun mannen.

Als auteur bepaal ik even mijn positie. Dan weet je die als lezer. Ik zoek naar een eigentijdse invulling van de klassiek christelijke kijk op huwelijk en gezin. Ik praat daarom over vaders die gehuwd zijn met de moeders van hun kinderen. Ik sluit mijn ogen niet voor de werkelijkheid dat er veel varianten zijn op het traditionele huwelijk en gezin, maar in dit boek blijft dat onbesproken.

Mijn visie op huwelijk, gezin en de vaderrol daarin, past bij de traditionele en een beetje bij de moderne burgerij. Ik laat in al mijn citaten de kinderen 'u' zeggen tegen hun ouders, maar ben tegelijkertijd blij met bepaalde vruchten van de vrouwenemancipatie. Mijn visie is dus niet revolutionair. En toch... Als ik de ontwikkelingen van de jeugd in Nederland een beetje volg, als ik zie hoe het individualisme alom gezinsontwrichtend werkt, dan is een ouderwets pleidooi voor een gezond en liefdevol gezinsleven en een duidelijke rol daarin van moeder én vader, zo langzamerhand best revolutionair te noemen.

Waar haal ik als niet-pedagoog mijn eigen wijsheid vandaan om over opvoeding te schrijven? Ten eerste ben ik zoon, echtgenoot en vader. Ten tweede heb ik literatuur gebruikt. Ten derde heb ik als schoolpastor veel gesprekken gevoerd met pubers (en vaak ook hun ouders) en met adolescenten. Ik verschil dus niet zo veel van jou als lezer. Ik heb enige ervaring met opgevoed worden en opvoeden. Ik heb wat gelezen over opvoeden. Ik heb ook het een en ander aangehoord. Nu heb ik een deel ervan voor mijzelf en voor jou op een rijtje gezet. Ondanks mijn ervaringen werkte dat voor mij als een spiegel. Ik liep ook tegen mijn eigen leerpunten op. Ik hoop dat het jou ook zo vergaat. Ondanks wat je denkt te weten over opvoeden, hoop ik dat je al lezend ontdekt wat er goed gaat bij jouw vaderrol en waar er nog iets te leren valt.

Het boek heb ik geschreven zoals de inhoudsopgave het aangeeft. Ik zou graag de logica van mijn opbouw nog willen verduidelijken.

1. Met welk doel ben je vader geworden? Word je daarvan bewust!
2. Om je doelen met je kinderen te bereiken moet je evenwichtig opvoeden. Wat is dat?
3. Om goed op te voeden, is het nodig dat je een team vormt met je vrouw. In je eentje red je het eigenlijk niet.
4. Als dat goed loopt, zul je op veel manieren genieten met je kinderen.
5. Je hebt als man en vader hiervoor ook gezond zelfbewustzijn nodig. Sta stevig!
6. Wees daarom vader met God! Hij is de basis onder je opvoeding.

Ik bewaar opmerkingen over God en geloof overigens niet voor het laatste hoofdstuk.

Ik leg graag de titel uit en kan dat kort doen. *Pa, wees een vent!* Wat verlangt een kind van zijn vader? Dat hij een kerel uit één stuk is, dat hij betrouwbaar is, zijn verantwoordelijkheid neemt voor het gezin en de opvoeding. Zo af en toe zal het ‘Wees een vent!’ als motto in het boekje uitgesproken worden. De ondertitel *Opvoedingsboek voor vaders* laat horen dat hier meer volgt dan een reeks ervaringsverhalen of anekdotes over vader-zijn. Dit boek is ook niet gevuld met alleen bijbeluitleg. Het is een opvoedingsboek. Ik hoop dat het gedegen genoeg is om er wijzer van te worden en luchtig genoeg om het tot de laatste bladzijde te lezen. Ik beschrijf, leg uit, zet dingen op een rijtje, roep op. Intussen weet ik dat een goede opvoeding niet maakbaar is, ook niet met mijn adviezen. Ik hoop wel dat ze tot nadenken stemmen en zo vaders een zetje in de goede richting geven.

Veenendaal, januari 2011

Nico van der Voet

Inhoudsopgave

1	Waarom vader en met welk doel?	11
2	Opvoeden als evenwichtsspel	27
3	Het gaat niet zonder je vrouw	53
4	Genieten van en met je kinderen	89
5	Wees jezelf	125
6	Vader zijn met God	157
	Geraadpleegde literatuur	175

1 Waaron vader en met welk doel?

Stel je voor dat ouders op een geboortekaartje honderd procent eerlijk zouden zijn. Dan zouden we niet alleen ontroerend liefdevolle teksten krijgen, maar ook opschriften zoals: 'Per ongeluk zijn we vader en moeder geworden.' 'Op ons vierde kind hadden we niet gehoopt, maar hij is toch gekomen.' 'Wij wilden per se een kind krijgen en het is ons nog gelukt ook.' 'Wij zijn erg blij met de geboorte van ons kind, want zij mag ons huwelijk gaan redden.' Kijk eens naar het geboortekaartje van jouw eigen kind(eren). Zet er eens een goudeerlijke tekst boven. Blijft deze hetzelfde als wat er al staat?

Als je nog maar pas vader bent, feliciteer ik je van harte met de geboorte van je zoon of dochter. Als je al een paar kinderen hebt rondlopen, weet je al langer hoe mooi het vaderschap kan zijn. In dit hoofdstuk wil ik je aan de tand voelen waarom je eigenlijk vader geworden bent van een, twee, drie of meer kinderen. Ik denk niet dat die vraag je al vaak gesteld is, maar ik vraag je erover na te denken. Mensen vragen wel waarom je leraar of tuinman geworden bent, maar nooit waarom je getrouwd bent en waarom je vader en moeder geworden bent. Blijkbaar spreekt dat voor zich, maar ik vind van niet.

Zeg het maar: waarom ben je vader geworden? Denk eens even terug naar de periode rond de geboorte van je eerste kind. Ik noem wat mogelijkheden.

- Je hebt er niet bewust voor gekozen, maar het is gewoon gebeurd. Je vrienden trouwden en kregen kinderen. Jij trouwde en ja, dan komen er kinderen als je seksuele gemeenschap hebt met je vrouw en geen voorbehoedsmiddelen gebruikt.

Misschien kwam je kind een beetje te vlug zelfs.

- Je vrouw en jij hebben bewust voor een kind gekozen. Eerst hebben jullie gewerkt voor een mooi huis en toen dat er was, hebben jullie een kind gepland. Jullie wilden graag gelukkig worden. Zonder kind is het huwelijksgeluk niet compleet. Bij je vrouw leefde dat sterk, maar het leek jou ook prachtig om een trotse vader te zijn.
- Je hebt samen met je vrouw verlangd naar een kind, als de vrucht van jullie liefde. Voor de geboorte was je vrouw zwanger, maar jullie waren beiden in verwachting! Je zoon of dochter is uit liefde geboren om liefgehad te worden. Dat zou niet anders geweest zijn, wanneer je kind met een handicap geboren was.
- Je bent in onbevangen geloofsvertrouwen vader geworden. Je vrouw en jij hebben je kind zelf verwekt. Toch hebben jullie de zin 'uit Gods hand ontvangen' bewust op het geboortekaartje gezet. Het is jullie belijdenis. God heeft een kind aan jullie uitgeleend. Hij verbond drie mensenlevens: van jou, je vrouw en jullie kind.

Is jouw kind vooral de vrucht van 'zo gaat het nu eenmaal', of een middel om je eigen geluk te vergroten, of vrucht van liefde, of een geschenk van God? Kijk even in deze spiegel. Dan zal ik het antwoord geven: ik vermoed dat je het alle vier herkent. Soms betrap je je op het eerste. Als je zorgen hebt over de kinderen, bedenk je dat je toch wel makkelijk gedacht hebt over het krijgen van kinderen, zeker als vader. Soms herken je het tweede. Je vindt het maar moeilijk om je zoon een eigen weg te laten gaan die storend is voor het geluk van jou en je vrouw. Soms beleef je ook het derde. Je hart vult zich met liefde voor je kind. Dat vraagt om inzet en soms om offers. Soms haakt het vierde aan je vast: dankbaarheid tot God als je de zegen ziet die Hij in je kinderen aan jou geschonken heeft, ook al gaat niet alles naar wens. Daarbij komt de bereidheid om Hem met je gezin te dienen.

‘Kindergeluk’

Ik ga even somberen over het ‘kindergeluk’ in onze moderne samenleving. Als ik om me heen kijk, word ik enigszins wantrouwend, want waarom zijn mensen vader en moeder geworden? Ongetwijfeld zijn verreweg de meeste kinderen min of meer gelukkig. Toch gaat het te vaak niet helemaal goed of helemaal niet goed met hen.

Veel mensen in onze samenleving krijgen kinderen omdat het de normaalste zaak van de wereld is. Het besef dat een kind een wonder of een geschenk is, is bij een deel van hen afwezig. Ze hebben het over kinderen ‘nemen’ of ‘maken’. Ze hebben er voor hun gevoel ook recht op om dat te doen wanneer ze willen, ongeacht hun leeftijd en ongeacht de soort relatie die ze als aanstaande ouders hebben. Kinderen krijgen lijkt in zeker opzicht een onderdeel van de consumptiemaatschappij. Sommige mensen schaffen een hond aan, anderen een kind. Het liefst eentje met zo min mogelijk mankementen. Aanstaande ouders hebben er ook recht op om een zwangerschap te onderbreken, als de natuurlijke gang van zaken ongelukkig uitkomt of als de natuur hun een gehandicapt kind gaat geven. In Nederland gebeurt dat 33.000 keer per jaar (bij Nederlandse en buitenlandse vrouwen). Daarbij zijn dus 66.000 ouders betrokken! Als mensen een abortus laten plegen, gebeurt dat waarschijnlijk veelal in een situatie van pijn of wanhoop. Toch vraag ik me in het algemeen af: als toekomstige ouders bereid zijn een ongeborn vrucht weg te laten halen, welke kijk hebben ze dan op de kinderen die ze wel gekregen hebben of nog gaan krijgen? Zijn dat dan soms producten die je alleen maar aanvaardt als ze je goed uitkomen? Kinderen die als een product ‘genomen’ worden zouden echter wel eens liefde tekort kunnen komen.

Sommige mensen doen veel moeite om een nakomeling te krijgen. Jarenlang tobben ze met ogenschijnlijke onvruchtbaarheid of zwangerschappen die mislukken. Het ziekenhuis wordt ervoor bezocht. Doktoren kunnen erbij helpen om desnoods via reageerbuisbevruchting een kind te verwekken (ivf).

Anderen gaan over tot adoptie van een kind. Ivf en adoptie laten nog duidelijker dan bij een vanzelfsprekende zwangerschap zien dat er in de kinderwens altijd óók de drijfveer van het eigen geluk zit. Dat speelt bij alle ouders een rol. Het is echter dubieus, als dat de belangrijkste achtergrond van het verlangen naar een kind is. Kinderen zijn dan middel en geen doel. Ze zijn niet meer dan het verlengstuk van de ambities van de ouders. Ze moeten beantwoorden aan de verlangens van pa en ma. Vandaar al die ouders die hun kind bij het opgroeien zo hoog mogelijk willen krijgen op de ladder van school of sport of baan. Als ouders vooral het eigen geluk beogen, krijgen ze het moeilijk als hun kind niet in het ideale plaatje past. Hoeveel liefde krijgt hun kind dan nog? Als het oudergeluk doel van kinderen krijgen is, kunnen ouders hun kinderen ook betrekkelijk makkelijk in de steek laten. Sommige ouders, die stralen van geluk bij de geboorte van hun kind, nemen na een paar jaar de benen omdat ze met een andere partner gelukkiger denken te zijn. Dan komen er weer nieuwe gelukskinderen, de 'tweede leg'. Gezocht geluk is een wankele gezinsbasis. Weet je dat in Nederland elk jaar vele tienduizenden thuiswonende kinderen te maken krijgen met gehuwde of samenwonende ouders die uit elkaar gaan (Diekstra, 163)?

Een deel van de ouders is te weinig emotioneel betrokken op hun kinderen. Vaders hebben dat doorgaans erger dan moeders. Ze zijn veel met zichzelf bezig en met hun eigen ontplooiing. De opvoeding van de kinderen wordt voor een belangrijk deel overgelaten aan anderen. Het werkritme van ouders loopt niet parallel met het schoolritme van de kinderen. Ze hebben kinderen gekregen, maar hebben er ten diepste niet zo veel mee. Of ze waren er gelukkig mee, tot de kinderen inspanning en zelfverloochening gingen vragen. En over de betrokkenheid van de vaders gesproken: er zijn veel kinderen die 's avonds gaan slapen zonder dat ze die dag gesproken hebben met hun (biologische) vader. Soms leeft hij in hetzelfde huis, maar ontbreekt het aan contact. Dan praten we over afzijdige vaders. In andere gevallen woont hun vader niet eens bij hen. De echt-

scheiding van de ouders heeft het contact beperkt of onmogelijk gemaakt. Van de kinderen met gescheiden ouders woont 75% bij de moeder, 15% afwisselend bij vader en moeder en 10% bij de vader (Diekstra, 163). Er zijn dus veel vaders (grotendeels) afwezig in de opvoeding van de kinderen.

Ik zwijg hier nog maar over vaders die hun kinderen lichamelijk en/of psychisch mishandelen. Jeugdzorg verstrekt daarover regelmatig onthutsende cijfers. Ook die vaders hebben kinderen gewild. ‘Waarom?’ vraag je je af. Vaderloosheid, letterlijk of figuurlijk, of het hebben van een hardvochtige vader is niet goed voor de ontwikkeling van kinderen. Hun zelfvertrouwen raakt beschadigd. Ze gaan soms rare dingen doen.

De grootste verandering in je leven

Ik keer weer terug naar jou als vader. Ik hoop temeer, gelet op wat ik in de vorige paragraaf geschreven heb, dat je kind vooral uitdrukking en doel van de liefde van jou en je vrouw is. Dat gaat ook op als je kind een adoptiekind is: jij en je vrouw wilden een kansarm kind laten delen in jullie liefde en voorspoed.

Toen je eerste kind zich aankondigde begon de grootste verandering in je leven. In het huwelijksbootje stappen is leuk, maar dat verandert alleen maar je levensomstandigheden. Verder kun je, zolang je nog samen bent, je eigen leventje leiden. De komst van je kind veranderde jouw bestaan. Je levensperspectief werd anders. Je leven kreeg een ander doel. Je nam voor de geboorte je vadertaak al een klein beetje op je door mee te leven met je vrouw. Het kind dat zich aankondigde was immers ook het kind van jouw liefde! Je bracht je vrouw wellicht ontbijt op bed, omdat ze anders misselijk werd. Misschien maakte jij een kinderkamer in orde door een bestaande kamer te verbouwen. Na de geboorte van je kind stapte jij 's nachts met een trots gevoel je bed uit om je kind je vrouw aan te reiken voor de voeding en hem daarna te verschonen. Wekenlang (maandenlang?) was de baby er de oorzaak van dat jij en je vrouw slaap tekortkwamen. Je had geen keuze. Je ontdekte namelijk dat de pasgeborene als kleinste aanwezige de grootste